

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 22. август 2012. године

Предмет бр. 34/08

Десанка СТАНИШИЋ и Зоран СТАНИШИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 22. августа 2012. године, уз присуство следећих чланова:

г. Пола ЛЕМЕНСА, председавајућег
гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ
г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменуте жалбе, уложене сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након што је забележила повлачење г. Марека Новицког са заседања на случају, у складу са правилом 12 Пословника Комисије,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 21. августа 2008. године и уписана је 17. септембра 2008. године.
2. Одлуком од 10. јуна 2012. године, Комисија је прогласила жалбу делимично прихватљивом.
3. Дана 20. јула 2012. године, Специјални представник Генералног секретара (СПГС) поднео је примедбе УНМИК-а на меритум те жалбе.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

4. Жалиоци су бивши становници Косова са тренутним пребивалиштем на територији уже Србије. Жалиоци су власници некретнине на Косову, породичне куће и зграде у којој се некада налазило привредно предузеће у власништву г. Станишића, „Сигма Комерц“.
5. Крајем јуна 1999. године, г. Станишић отишао је из безбедносних разлога у ужу Србију. Гђа Станишић је остала у породичној кући. Након одласка г. Станишића, пословни простор су наводно нелегално запоселе особе познате жалиоцима. Нешто касније, гђа Станишић је наводно нелегално задржана у кући од стране истих особа, прећено јој је и она је касније приморана да напусти Косово.
6. Дана 15. јула 2004. године, гђа Станишић је поднела захтев за надокнаду штете нанете кући и пословној згради након уласка КФОР-а на Косово, односно убрзо након 15. јула 1999. године. Захтев је поднет пред Општинским судом у Приштини, против Општине Приштина и Привремених институција самоуправе на Косову (ПИС). Гђа Станишић је тражила износ од 295.000 евра.
7. Током 2004. године, судовима на Косову је поднето око 17.000 захтева за надокнаду штете, већином од стране косовских Срба који су 1999. године напустили своје домове на Косову због непријатељске агресије, и чија је имовина касније била оштећена или уништена. У погледу испуњавања законског рока од пет година за подношење грађанских захтева за одштету, ови подносиоци захтева поднели су своје захтеве отприлике у исто време 2004. године. Захтеви су били управљени против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и релевантне општине, у одређеним комбинацијама, (видети случај *Милогорић и остали*, предмети бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење Саветодавне комисије за људска права (ХРАП) од 24. марта 2010, при § 1; за правну основу по којој су подносиоци захтева засновали свој захтев видети исто мишљење, при § 5).
8. У вези са овим предметима, директор Одељења правде (ОП) при УНМИК-у је 26. августа 2004. године послао писмо председницима свих општинских и окружних судова, и председнику Врховног суда Косова, у коме помиње да је поднето „преко 14.000“ таквих захтева. Указао је на „проблеме које ће судови имати због тако великог прилива захтева“ и замолио је да „се не заказују [такви] предмети док не будемо заједно одлучили како најбоље да их решимо“ (за пуни текст писма видети мишљење о предмету *Милогорић и остали*, наведеном горе у § 7, под § 6).
9. Од јула 1999. до јуна 2005. године, породичну кућу и пословни простор су користиле друге особе. Исељење се догодило јуна 2005. године, у организацији Дирекције за стамбена и имовинска питања.
10. Дана 10. новембра 2005. године, жалиоци су се вратили у своју имовину, коју су затекли тешко оштећену и опљачкану. Тамо су остали око шест месеци, током којих су очистили кућу и поправили најнеопходније ствари. Према наводима жалилаца, просторије фирме „Сигмакомерц“ биле су у јако лошем стању и они су проценили да неопходни трошкови поправке износе око 100.000 евра. Поправке нису начињене и жалиоци су временом поново напустили просторије.
11. У међувремену је ОП, 15. новембра 2005. године, упутио обавештење судовима да почну рад на захтевима у вези са штетом коју су нанела идентификована физичка лица, као и у вези са штетом учињеном након октобра 2000. године, имајући у виду

да „препреке ефикасном решавању ових случајева“ више нису постојале. Захтеви који се тичу догађаја пре октобра 2000. године нису обухваћени овим писмом.

12. Иако предмет жалилаца није у потпуности припадао категорији предмета које је ОП споменуо, Општински суд у Приштини почео је обраду захтева жалилаца.
13. Расправе су одржане 14. јула и 18. септембра 2006. године. Захтев је измењен током поступка, тако што је укључио штету начињену пословној згради јуна 2005. године од стране нелегалног корисника, када је морао да је напусти. Г. Станишић се појавио као додатни подносилац захтева, а УНМИК и КФОР као додатне тужене стране.
14. Дана 23. новембра 2006. године, Општински суд у Приштини закључио је да УНМИК ужива имунитет од локалне надлежности и прогласио је тужбу против УНМИК-а неприхватљивом.
15. Дана 19. децембра 2006. године, жалиоци су се жалили на пресуду Окружног суда у Приштини.
16. Утолико што је захтев уложен против Општине Приштина и ПИС-а, предмет је остао и даље на чекању пред Општинским судом у Приштини. Додатна расправа је одржана 15. јануара 2007. године. Дана 22. јануара 2007. године, Општински суд у Приштини закључио је да ниједна од две тужене стране нема „пасивни легитимитет“ и прогласио је захтев против њих неприхватљивим.
17. Дана 13. фебруара 2007. године, жалиоци су поднели жалбу на пресуду Окружном суду у Приштини. Према наводима жалилаца, предмет је пребачен у Окружни суд 25. јуна 2007. године.
18. Приликом доношења одлуке по овој жалби, Окружни суд је 11. септембра 2008. преиначио пресуду Општинског суда од 22. јануара 2007. године и вратио је предмет том Суду на поновно разматрање. Окружни суд је сматрао да питање тога да ли одређена страна може бити тужена зависи од меритума тужбе, а не од њене прихватљивости. Окружни суд је конкретно наложио Општинском суду да позове жалиоце да наведу тужене стране, а затим да одлучи по предмету на основу меритума. Чини се да је ова пресуда од 11. септембра 2008. такође имала ефекат одбацивања жалбе на пресуду Општинског суда од 23. новембра 2006. године, чиме је цео спор враћен пред Општински суд.
19. У поновном поступку пред Општинским судом у Приштини, жалиоци су навели да су тужене стране Општина Приштина, Влада Косова и УНМИК.
20. Дана 28. септембра 2008. године, директор ОП-а упутио је савет судовима да би случајеве који нису били заказани по захтеву од 26. августа 2004. године (видети § 8 изнад) требало сада да обраде.
21. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.

22. Дана 12. јануара 2009. године, Општински суд је закључио да Општина Приштина и Влада Косова немају „пасивни легитимитет“ и прогласио је тужбу неоснованом у том погледу. Утолико што је тужба била усмерена против УНМИК-а, Суд је закључио да он није надлежан будући да УНМИК има имунитет од правних поступака пред домаћим судовима.
23. Жалиоци су се жалили на пресуду Окружном суду у Приштини. Дана 18. новембра 2010. године, Окружни суд је одбацио жалбу и усвојио горенаведену одлуку Општинског суда.
24. Дана 10. јануара 2011. године, жалиоци су поднели пријаву за разматрање пред Врховним судом. Дана 27. јула 2012. године, Врховни суд је обавестио Комисију да је предмет жалилаца и даље на чекању.

III. ЖАЛБА

25. Утолико што је жалба проглашена прихватљивом, жалиоци се, у суштини, жале на то да поступак у вези са њиховим захтевом за надокнаду штете за уништenu имовину није окончан у разумном временском року, чиме је прекршен члан 6 § 1 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

IV. ПРАВО

A. Поднесци страна

Поднесци жалилаца

26. Жалиоци упућују на разна одлагања у поступку пред Општинским судом у Приштини, Окружним судом у Приштини и Врховним судом, у поступку у вези са њиховом тужбом против Општинског суда у Приштини, ПИС-а и УНМИК-а.
27. У том погледу, као што је горе наведено, они се позивају на повреду свог права на одлуку у разумном временском року, загарантованог чланом 6 § 1 ЕКЉП.

Поднесци УНМИК-а

28. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС признаје да, према судској пракси Европског суда за људска права, процену одлагања у судском поступку треба заснивати на временском оквиру између подношења жалбе и тренутка када домаћа пресуда постане коначна.
29. СПГС такође прихвата да разумност трајања поступка треба проценити у светлу одређених околности предмета, односно понашања судских органа, сложености предмета и понашања жалилаца.
30. СПГС такође прихвата да на јавним органима лежи обавеза да организују судске системе на такав начин да судови могу да испуне сваки захтев члана 6 ЕКЉП, укључујући и обавезу да одлучују о случајевима у разумном року. Привремени заостатак не повлачи за собом одговорност ако органи предузму разумно брзе корективне мере како би се позабавили изузетном ситуацијом.

31. Такође, СПГС подвлачи да сложеност предмета мора бити узета у обзир при процени тога да ли се трајање поступка може сматрати разумним. Та сложеност се може односити на чињенична и правна питања и може смањити одговорност релевантних органа да поступају по предмету у току одређеног временског рока.
32. СПГС тврди да, у предмету жалилаца, временски оквир за процену било ког одлагања у судском поступку, почиње од датума подношења жалбе пред Општинским судом у Приштини јула 2004. године док УНМИК није предао ЕУЛЕКС-у своје преостале одговорности у области правде, 9. децембра 2008. године. СПГС наводи да је, у том периоду, косовским судским властима одузет предмет, наиме новембра 2006, јануара 2007. и септембра 2008. године и да је предмет тренутно на чекању пред Врховним судом. Према наводима СПГС-а, аргумент жалилаца да њихова жалба није процесуирана у разумном року је без меритума.
33. СПГС додаје да је захтев жалилаца сложене природе. Ипак, упркос његовој сложености, о предмету је донета пресуда од стране релевантних судова на правовремен и одговарајући начин.
34. СПГС закључује да не постоји повреда права жалилаца на судску одлуку у разумном року, јер је предмет процесуиран од стране косовских судских власти без неразумног одлагања током периода од јула 2004. до децембра 2008. године.

Б. Процена Комисије

1. Општа начела

35. У релевантном делу члана 6 § 1 ЕКЉП наведено је:

„При утврђивању грађанских права и обавеза појединца ..., свако има право на правичну ... расправу у разумном временском року од стране [неког] ... суда...“

36. Комисија подсећа да се разумност дужине поступака мора проценити у смислу околности предмета односно према следећим критеријумима: сложености предмета, понашања жалиоца и одговарајућих органа и онога што је било доведено у питање за жалиоца у спору (видети, међу многим другим изворима, Европски суд за људска права (ЕСЉП) (Велико веће), *Фридендер против Француске*, бр. 30979/96, пресуда од 27. јуна 2000. године, *ЕКЉП*, 2000-VII, § 43; видети такође случај *Емини* предмет Саветодавне комисије за људска права (ХРАП) бр. 17/08, мишљење од 18. јуна 2010. године, § 21; случај *Митровић*, предмет ХРАП бр. 05/07, мишљење од 17. децембра 2010. године, § 85).
37. Даље, Комисија подсећа да су према ЕКЉП државе одговорне за то да организују свој правни систем тако да омогуће судовима да испуне захтеве из члана 6 § 1, укључујући и захтев за суђење у „разумном року“. Иако привремен заостатак судских активности не повлачи за собом одговорност органа, уколико они предузму одговарајуће корективне радње неопходном брзином, хронични прекомеран број предмета не може оправдати прекомерно трајање поступка (видети случајеве *Памел против Немачке* и *Пробстмајер против Немачке*, пресуде ЕСЉП од 1. јула 1997, *Извештаји о пресудама и одлукама*, 1997-IV, стр. 1112, § 69 односно. стр. 1138, § 64).

2. Примена општих начела на овај предмет

а. Период који треба узети у разматрање

38. Захтев жалиоца је уписан од стране Општинског суда у Приштини 15. јула 2004. године. Овај датум означава почетак поступка. Међутим, период који треба узети у обзир почиње од датума привремене надлежности Комисије, а то је 23 април 2005. године. У процењивању разумности времена које је протекло након 23. априла 2005. године, Комисија при свему том узима у обзир стање у коме се поступак налазио у том тренутку (ЕСЈП, *Фоти и остали против Италије*, пресуда од 10. децембра 1982. године, *Публикације суда*, Серија А, бр. 56, стр. 15, § 53; ЕСЈП, *Стирановски против Пољске*, пресуда од 30. октобра 1998. године, *Извештаји о пресудама и одлукама*, 1998-VIII, стр. 3376, § 46).
39. Захтев жалилаца је и даље на чекању. Међутим, као што је горе наведено, УНМИК-ова одговорност у погледу правосуђа на Косову окончана је 9. децембра 2008. године (видети § 21). Стога се период који се разматра завршио 9. децембра 2008. године. Што се тиче периода од 9. децембра 2008. године, Комисија не може да испита да ли је трајање поступка испуњавало захтев за разумно трајање.
40. Дакле, до тренутка када УНМИК више није сносио одговорност, поступак је укупно трајао четири године, четири месеца и двадесет четири дана, од којих три године, седам месеци и шеснаест дана спада у период који испитује Комисија. Током периода који је предмет разматрања, случај је био на чекању пред Општинским судом у Приштини, Окружним судом у Приштини и поново Општинским судом.

б. Процена разумности трајања поступка

41. Што се тиче сложености предмета, Комисија напомиње да је захтев жалилаца био један од око 17.000 сличних захтева, који су заједно створили логистичке и друге проблеме за косовске судове. Сви ови захтеви поставили су тешко питање имунитета УНМИК-а од надлежности домаћих судова, као и применљивости закона услед ког су јавни органи постали одговорни за одређене поступке које су починили непознати починиоци. Комисија прихвата да је, због специфичних карактеристика ових захтева, предмет жалилаца био донекле сложен.
42. Што се тиче понашања жалилаца, из информација које се налазе у списима предмета или из поднесака СПГС-а, чини се да жалиоци нису били одговорни ни за једно одлагање поступка.
43. У погледу понашања органа, Комисија напомиње да се историја предмета пред Општинским судом и Окружним судом у Приштини може поделити у четири различита периода: први период од подношења захтева пред Општинским судом 15. јула 2004. до писма ОП-а од 15. новембра 2005. године; други период од поменутог писма до (друге) пресуде Општинског суда, донете 22. јануара 2007. године; трећи период од подношења жалбе Окружном суду на пресуду до пресуде Окружног суда, донете 11. септембра 2008. године; четврти период од упућивања предмета Општинском суду путем поменуте пресуде Окружног суда до (треће) пресуде Општинског суда, донете 12. јануара 2009. године. Касније фазе поступка не морају бити разматране, јер спадају у период када УНМИК више није сносио одговорност.

44. У погледу првог периода, у њему Општински суд у Приштини није предузео никакву радњу. Годину дана и четири месеца је прошло од пријема предметних списа од стране Општинског суда (15. јула 2004. године) до писма ОП-а од 15. новембра 2005. Међутим, само шест месеци и 22 дана је прошло од 23. априла 2005. године, датума од ког Комисија има надлежност. Иако одлагање током првог периода није довољно оправдано, оно се тиче само релативно кратког периода од укупног периода који се тренутно разматра.
45. Што се тиче другог периода, Комисија напомиње да није дошло до значајних одлагања. Одржане су две расправе и Општински суд је донео две пресуде (23. новембра 2006. и 22. јануара 2007. године).
46. Што се тиче трећег периода, Комисија сматра да је, иако је Окружни суд био спор у вези са почетком давања инструкција по предмету, он ипак донео своју пресуду 11. септембра 2008. године. Комисија стога сматра да поступак није трајао неразумно дуго.
47. Коначно, у погледу четвртог периода, Комисија напомиње да је Општински суд брзо организовао расправе и одлучио по предмету 12. јануара 2009. године, односно мало више од три месеца након што му је предмет послат назад. Стога, у периоду који Комисија разматра, који се завршио 9. децембра 2008. године, није било неоправданих одлагања.
48. У погледу тога шта је све било доведено у питање за жалиоце, Комисија прихвата да је предмет за њих био од велике важности. Обоје су морали да напусте Косово страхујући за своје животе, оставивши за собом своју имовину и оно што су имали у власништву. Ако би добили спор, примили би значајан износ надокнаде.

в. Закључак

49. Поступак у овом предмету, у периоду између 23. априла 2005. и 9. децембра 2008. године, карактерише неоспорива активност судова, која је довела до три сукцесивне пресуде. Узимајући у разматрање све релевантне елементе, и иако су постојала нека одлагања која се приписују УНМИК-у за која се не може дати никакво довољно оправдање и поред тога шта је све било доведено у питање за жалиоце, Комисија не може закључити да је трајање поступка током горенаведеног периода било прегучко или да поступак није испунио захтев за разумно трајање.
50. У складу с тим, није постојало кршење члана 6 § 1 ЕКЉП.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

**НАЛАЗИ ДА НЕ ПОСТОЈИ КРШЕЊЕ ЧЛАНА 6 § 1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ
О ЉУДСКИМ ПРАВИМА.**

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Пол ЛЕМЕНС
Председавајући